



नेपालमा व्यावहारिक शिक्षाको खाँचो

शिक्षाले प्रत्येक व्यक्तिमा अन्तर्निहित प्रतिभा र व्यक्तित्व विकासका सम्भावनालाई प्रस्फुटित गर्न सहयोग गर्दछ। शिक्षाले प्रत्येक व्यक्तिमा सार्वभौम मानवीय मूल्यका साथै राष्ट्रिय तथा सामाजिक मानवता र आस्थाहरूको सम्बद्ध गरी स्वस्थ सामाजिक विकासका लागि योगदान गर्दछ। आजको युगमा गँस, बास, कपास जस्तै शिक्षा पनि जीवनको अनिवार्य आवश्यकता मानिन्छ।

औपचारिक शिक्षालाई बढी जोड दिएर सिकाइ सहजीकरणको सहायतामा, रेटकै कुरा परीक्षामा सोजेर र सोही अनुरूप उत्तम अड्काइकन वा अक्षराइकनसिटिको प्रमाण दिने शिक्षा नै हासो मुलको मूलधारको शिक्षा हो। नेपालमा समय-समयमा शिक्षाको विषय र माध्यमको घन्नौटमा फेरबदल भएको छ, उद्देश्य र नीतिमा पुनर्विचार गरिएको छ, तर अपर्याप्त र अपुरो छ। अभिभावकहरूले दूरो रकम खर्च गरेर विद्यालयहरूमा पठाउँदा पानि आफ्ना सहानुभावको व्यवस्था गर्न सकेको छैन। विद्यार्थीको द्वापूर्वक वर्ष बढाई गरेको छ। व्यक्तिको सामाजिकीकरणमा सहयोग गर्दै राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय परिवेशमा आभ्यन्तरी परिचारको आधार निर्माण गर्दै राष्ट्रिय मूलधारमा प्रवाहीकरण गर्ने भूमिका खेलु शिक्षाको मूल लक्ष्य हुनपर्दछ। शिक्षाले समाजको आधुनिकीकरणमा सहयोग गरी प्राकृतिक वातावरण र राष्ट्रिय सम्पदाको संरक्षण र सदृश्योगमा सहयोग पुन्याउनु र समाजमा सीमान्तर परिवेशमा बाँचिरहेका नागरिकलाई राष्ट्रिय मूलधारमा प्रवाहीकरण गर्ने भूमिका खेलु शिक्षाको मूल लक्ष्य हुनपर्दछ। तर, नेपालमा यी र यस्ता लक्ष्यहरू प्राप्तिका लागि के-कस्ता नीतिहरू बनेका छन् र तिनीहरूको कार्यान्वयन के-कस्ती भएको छ जस्ता मूलभूत प्रश्नहरूमा धोतिहाँ धेरै जस्तो बकारात्मक परिवेश पाउँदछौं।

नेपालमा हालै स्थापित नयाँ संघीय प्रणालीमा शिक्षाका अवसरहरू सिर्जना गर्न सक्नेछ। संघीय शिक्षाले सीमान्तरकै र बहिर्भूतमाना परेका समूहलाई मूल प्रवाहीकरण गर्ने र भविष्यको संघीय राज्यमा प्रभावकारी विवरण योजना आवश्यक छ। संघीयताको सन्दर्भमा दीपो विकासका लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीलाई संघात पुन्याउँच र नेपालको सविधान २०७२ ले सुनिश्चित गरेको बालबालिकाले शिक्षा लिन पाउने हकको व्यारेष्टी गर्न सक्नुपर्दछ। स्वदेशी-विदेशी, सरकारी-जैरसरकारी विभिन्न साम्भोदारहरूसँगको सहकार्यमा स्थानीय स्वरकारसँग नजिक रहेर सविधानमा संरक्षित शिक्षाका लक्ष्यहरूलाई वास्तविक कार्यान्वयनमा ल्याउन र सबै नेपाली नागरिकको जीवनपर्यन्त सिकाइलाई सुनिश्चित गर्न सम्भवपर्दछ।

व्यापक जनहितको प्रयोजनको निमित्त शिक्षामा परिवर्तन गरिनु आवश्यक छ। नेपालको सविधान २०७२ ले तै साध्यमिक तहसम्मको शिक्षालाई स्थानीय तहको जिम्मा लगाएको छ। शिक्षा बजेटको दूलो हिस्सा स्थानीय तहमा पुगेको छ। विद्यालय तहको शिक्षाको दायित्व चुनौतीपूर्ण छ र अभिभावा असीमित छ। स्थानीय तहले आफू अनुकूल शिक्षा कानून बनाएर विद्यालय तह (१-१२ कक्ष) सम्मको शिक्षालाई नयाँ ढांगले लागू गर्न सक्ने संवैधानिक प्रावधान छ। नेपालको अहिलेको शिक्षा रूपाल्पत्रको चरणमा छ र अहिले साँचो अर्थमा नेपालमा शिक्षामा संक्रमणको अवधि छ। सबैको साभा इच्छा, लक्ष्य र प्रतिबद्धता सार्वजनिक शिक्षामा सुधार हुनपर्दछ भन्ने छ। शिक्षालाई वैज्ञानिक, व्यावहारिक र जीवनमुखी बनाउन पुराना असल, उपयोगी र मूल्यवान आस्था, विचार र अभ्यासलाई निरन्तरता दिँदै रुद्धीवादी, अन्यविश्वासले भरिएका सोच र अभ्यासलाई त्यानु आवश्यक छ।

चीनको हुर्वे प्रान्तको राजधानी वुहानमा ३१ डिसेम्बर २०१९ मा कोरोना भाइस (कोरोना-१९)को पहिलो भएको थिए। दुई वर्ष नपुर्ने पुराने कोरोनो लहर विश्वका विभिन्न देश लगायत नेपालमा पनि शुरु भइसको छ। त्यातिथे आम नागरिकको जीवन खालोको लागि भद्रै २०७६ को ११ देखि १८ चैतन्यम तकालीन सरकारले पालिंपोटक शुरु रेरेको लकडाउन लामो समयसम्म कायम रह्यो। कोरोना संक्रमणको बहानामा त्यातिथे पनि राज्य र व्यावसायीको मिलिमतोमा बजारमा दैनिक उपभोग समानको क्वारिंग अभाव र सिर्जना गरी महाँगो मूल्यमा आम नागरिकलाई वरुतु तथा सेवा किन बाब्य बनाइएको थिए। त्यातिथे अविसर्जनी सिर्लिप्प, औरीय प्रक्रम सिटामोलको चरम अभाव सूजना भएको थिए। नेपालमा बसेको कोभिडको बाहानामा आपूर्तिमा समस्या आएको भये पाइन्छैको थिए।

अहिले पीछे कोरोनो तेसो लहर शुरु भएको विवरण जारी राखालाई दिँदै उत्तराको जीवन खाँचो छ। फ्रन्टलाइनमा जस्तै खोपामा पनि प्रधानमन्त्रीले भन्नुपर्ने अवस्था आउनु भएको बजारमा चिनौतीलाई राजनीतिकरण गर्न शुरु भएको छ। फ्रन्टलाइनमा कार्यरतलाई बुझ खोप दिने कार्य शुरु गरिए पनि भेरोसिल्लोको बुझे डोजको अभाव फेरि विभिन्न अस्पतालमा शुरु भइसकेको भन्ने काटमाडौं जिल्लामा बुझ डोज खोप कार्यक्रम स्थगित गरिएको छ। खोपको सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री शेरबाहुदुर देउवाले गत सातन ४ मा आफू प्रधानमन्त्री भएपछि पहिलोपटक औपचारिक रूपमा नेपाल अर्थोपिडिक अस्पताल, जोरापारीबाट कोरोना भाइसप्रवरूद्धको खोप 'जोन्सन एण जोन्सन' लागाउने अधियान शुरु गरेका थिए। त्यातिथे प्रधानमन्त्रीसंग नेपालरित अमेरिकाको राजदूत चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। जोहोर चान्दोली र मानवताको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ।

यो भेनेको औषधि उत्पादकहरूले समाजीय अवस्थामा अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। सरकार चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ।

यो भेनेको औषधि उत्पादकहरूले समाजीय अवस्थामा अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ। यस्तो अवस्थामा सिटामोलको खपत गर्दै जननाको भोग्यालाई अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ।

यो भेनेको औषधि उत्पादकहरूले समाजीय अवस्थामा अस्पतालमा जोहोर चान्दोली बेरी परिवहन गर्न शुरु भएको छ।



तीर्थराज खरेल

नेपालमा समाजवादको सपना पूरा होला ?

केही देशमा समाजवादी सरकार स्थापना भए। समाजवादी मुलुकमा नयाँ समाजमा नयाँ मान्डेको जन्म हुने विश्वास गरियो।

एकातिर रूस, चीन, भियतनाम, काबोडिया, उत्तर कोरिया, क्युबा, होमी लगायतका मुलुकमा समाजवादको विकासको सपन भ्रम हो कि, भलुम्बूचैया हो कि, कि यो व्यवहारमा पनि अनुभूत गर्न सकिने सपन हो ? यो प्रश्नको गाम्भीर्यभित्र नेपालको भविष्यत हो कि, कि यो प्रश्नको गाम्भीर्यभित्र नेपालको विकासको भविष्यत हो ?

नेपालमा समाजवादको सपन भ्रम हो कि, कि यो प्रश्नको गाम्भीर्यभित्र नेपालको विकासको भविष्यत हो ?

पहिला सपना देखिन्छ, पछि सपनालाई विपनामा परिणत गर्ने कार्यक्रम हो।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी स्वप्न समाजवाद वा युटोपियासम्म पुरा सक्छौं।

कसैले गान्धीजीलाई समाजवादको आधार मान्ना, कसैले रामार्यालाई समाजवादको प्रस्तानविन्दु मान्ना।

कसैले फुक्युमाको इतिहासको अन्त्यलाई धर्मग्रन्थ मानेर समाजवाद सदाका लागि भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

तर, समाजवाद असूर्य भएको राज्यहरूको राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको बोरोकोटोक समुन्नति हुने दिवास्वप्न देखला।

समाजवादको इतिहास खोल्नेहो हो भने हामी राज्यहरूलाई धर्मग्रन्थ भावाको

